

Verslag Peer learning activity Zweden 17 en 18 september 2018

Onderwerp: *'Identification of the training needs by the labour market through a dialogue between education, stakeholders and social partners.'*

Op 17 en 18 september 2018 vond in Stockholm, Zweden, een peer learning activity (PLA) plaats georganiseerd door het Zweedse nationaal coördinatiepunt EQAVET. Vanuit Nederland namen Heleen Beurskens, Scilla van Cuijlenborg van de MBO Raad en Marloes van Bussel van het NCP EQAVET deel.

Dag 1 bestond uit:

- Een start met een introductie op het Zweedse mbo-systeem.
- Bijwonen van en meeluisteren met een bijeenkomst tussen scholen, bedrijven en sociale partners.
- Presentatie van de Zweedse Inspectie van onderwijs over hun taak en werkwijze.

Dag 2 bestond uit:

- Een presentatie van het nationaal agentschap voor Hvet (Higher Vocational Education and training) over hun aanpak en kwaliteitsborging voor post tertiair onderwijsprogramma's op EQF niveau 5 en 6, vergelijkbaar met de associate's degree in Nederland.
- Een bezoek aan een opleiding voor piloot, die geaccrediteerd is en subsidie ontvangt voor hun onderwijsprogramma van het Zweedse agentschap voor Hvet.

Op basis van een mooi programma hebben we indrukken opgedaan van de Zweedse aanpak in het identificeren van opleidingswensen en -behoefte door dialoog tussen onderwijs, stakeholders en sociale partners. Insteek van de PLA was leren van en feedback geven op de Zweedse aanpak, daarvoor heeft de organisatie van de PLA onderstaande vragen opgesteld. Deze aanpak was erg interessant voor zowel de organiserende partij als voor de deelnemers. Het programma bestond grotendeels uit presentaties en observeren. Er had meer ruimte voor discussie tussen de deelnemers mogen zijn en voor het stellen van verhelderende vragen. Onze reflecties zijn gebaseerd op onze indrukken in deze 1,5 dag. Helaas is 1,5 dag te kort om een systeem van een ander land helemaal te doorgronden en te weten hoe het precies zit.

Inspiratie- en leerpunten die we meenemen:

Onderwijsprogramma's op niveau 5 en 6

- Het is interessant om een instituut met experts te hebben dat scholen c.q. onderwijsprogramma's ondersteunt in kwaliteitsborging. Zij bepalen in afstemming met stakeholders kwaliteitscriteria, evalueren de kwaliteit van onderwijsprogramma's en ondersteunen onderwijsprogramma's in het verbeteren van de kwaliteit.
- Vervolgens is het interessant om een duidelijke scheiding te hebben tussen de taken van de Inspectie en de taken van een dergelijk instituut. Inspectie beoordeelt scholen op het voldoen

aan wettelijke eisen en doet onderzoek naar de kwaliteit van het stelsel als geheel. Het instituut beoordeelt de kwaliteitsborging van de onderwijsprogramma's en ondersteunt hen daarin.

- Interessant is dat de onderwijsprogramma's op niveau 5 en 6 aangestuurd worden door een stuurgroep, waarin onderwijs en bedrijfsleven gelijkwaardig vertegenwoordigd zijn. De stuurgroep is verantwoordelijk voor het onderwijsprogramma. Daarmee staat de samenwerking aan de basis van het onderwijs. Ook studenten maken onderdeel uit van deze stuurgroep. Mooi dat hun belang op die manier ook vertegenwoordigd is.
- Deze onderwijsprogramma's worden tweejaarlijks goedgekeurd en krijgen op basis daarvan subsidie. In elke ronde moet elk opleidingsprogramma opnieuw een aanvraag doen. Dit lijkt een continue afstemming met wat de arbeidsmarkt nodig heeft in de hand te werken. Aanpassing van de onderwijsprogramma's tussentijds als er bijvoorbeeld veranderingen zijn op de arbeidsmarkt bleek mogelijk. We zouden nog wel moeten onderzoeken hoe flexibel en responsief dit systeem daadwerkelijk is.
- Niet alle onderwijsprogramma's op niveau 5 en 6, die subsidie aanvragen, krijgen deze subsidie. Wat als een onderwijsprogramma wel relevant is voor de arbeidsmarkt, hoe wordt daar dan mee omgegaan?

Inspectie

- De Inspectie selecteert de scholen, die ze jaarlijks controleert op basis van onderzoek naar risico's. Op basis van tevredenheidsonderzoeken bepaalt de Inspectie bij welke scholen waarschijnlijk de meeste risico's zitten. Vervolgens wordt een x aantal scholen met de meeste risico's onderzocht.
- De Inspectie geeft aan niet te vragen naar de zelfevaluatie gedaan door scholen. Zij zijn van mening dat scholen dat dan voor de Inspectie gaan doen.
- Interessant is dat de onderwijsprogramma's op niveau 5 en 6 aangestuurd worden door een stuurgroep, waarin onderwijs en bedrijfsleven gelijkwaardig vertegenwoordigd zijn. De stuurgroep is verantwoordelijk voor het onderwijsprogramma. Daarmee staat de samenwerking aan de basis van het onderwijs. Ook studenten maken onderdeel uit van deze stuurgroep. Mooi dat hun belang op die manier ook vertegenwoordigd is.

Stelsel

- In de PLA hebben we weinig informatie gekregen over de koppeling tussen de te bereiken doelen in VET en de wensen/ doelen voor de (economische) ontwikkeling van het land. Het was interessant geweest om te horen of en hoe ze deze koppeling leggen. Deze koppeling is een belangrijke basis voor de samenwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Deels leek deze koppeling wel terug te vinden in het systeem voor de onderwijsprogramma's op niveau 5 en 6, doordat o.a. het werkveld initiatief kan nemen tot het opzetten van een opleidingsprogramma.
- Het imago van VET in Zweden is ter sprake gekomen. Het imago is niet zo goed als ze willen, in vergelijking met het hoger onderwijs. Uit het gesprek bleek het belang van een goed imago voor VET.
- Belangrijkste verbeterpunten die we aan het Zweedse NCP EQAVET hebben meegegeven om de samenwerking tussen onderwijs en arbeidsmarkt te verbeteren, zijn de volgende:
 - Het werken met een techniek- of zorgpact en het benadrukken van de win-win situatie daarin.

- Het gezamenlijk opstellen van een bpv-protocol om taken en verantwoordelijkheden te expliciteren.
- Dat de Inspectie een thema-onderzoek kan doen naar de kwaliteit van de samenwerking tussen arbeidsmarkt en onderwijs.
- Interessant punt blijft verder hoe je ervoor zorgt dat informatie die op nationaal niveau besproken wordt, indien relevant, doorsijpelt naar de andere lagen in het systeem, tot aan elk, individueel leerbedrijf.
- Interessant was ook om meer te horen over hoe Zweden het doet ten opzichte van andere landen in Europa. Interessant om dit als maatstaf te gebruiken om je eigen onderwijs te beoordelen.

Bijeenkomsten waar onderwijs en bedrijfsleven samenkomen

- In bijeenkomsten, waar onderwijs en bedrijfsleven samenkomen, is het altijd goed om te werken met een heldere agenda, ervoor te zorgen dat mensen zich goed kunnen voorbereiden, mensen te activeren tijdens de bijeenkomst en te zorgen voor heldere, concrete resultaten en een samenvatting daarvan.
- Per agendapunt dat besproken wordt, is het een goed idee om een korte introductie te hebben: wat leeft er rondom het onderwerp, wat hebben we vorige keer besproken en wat is het doel voor de bespreking nu?